

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Placa SIMONFFY-ház a város-házával szemben

HIRDETMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Bérmertelen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre ... 10 ft — kr
Félévre ... 5 ft —
Negyedévre ... 2 ft 50
Egy hóra ... 1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopetisors egyszeri beiktatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábsopetisorsért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Kedd, aug. 19.

162. szám

A román izgatók.

Hogy milyen jó testvér-ink nekünk a románok, arról ezuttal nem akarunk szólni, csak azon lelketlen izgatásról, mely koronként megújul közöttük s melynek éle legtöbbször mi ellenünk irányul. Az ilyen orvátadás sokszor ütött már sebet rajtunk, pedig az a seb még kevésbé fáj a mit nyílt csatában, becsültes ellenfélől kap az ember, mint az a melyet gyáva orgyilkos keze üt. No hogy az oláh — pardon: román — nép velünk szemben ritkán szállott; nyílt esztár még ritkábban fogadott el, az egyszerű bizonyos; hanem annál többször támadott meg orvul, gyilkolta le bandita módjára nőinket, gyermekeinket.

Ha vissza gondolunk a Dózsa lázadásra, mily rettenetes büntetése lett akkor az urát gyilkoló parasztságnak, mely századokon át kínos rabszolgaságot viselt egyszeri ballépéséért; ivadékról ivadékra szállott a békó s büntetve volt az apák vétkeért a késő unoka is.

És ime egy idegen nemzetiség, kit megtörtünk magunk között, — nemcsak, hanem megosztottuk vele kenyerünket, részt adunk örömeinkből a nélkül, hogy bánatunkban is osztályossá tettük volna; a kivel úgy bántunk, mint édes testvéreinkkel, — ez felzudult ellenünk, legyilkolta legjobbjainkat, egész családokat kiirtott közülünk, s a vad fanatizmus minden kigondolható gyászt zudította reink, és — mi nem büntettük meg ezt az idegen népet, mint megbüntettük hajdan a magunk fáját; nem fűztük ráláncra még ivadékat is; nem kárhoztattuk őket rabszolgaságra, hanem a helyett adtuk nekik egyenlőséget velünk; szabadságot, mint a melyet magunk élveztünk, és kínáltunk nekik testvériséget, baráti jobbot.

És ime köszönetül némely izgatók indítványára ünnepélyt rendeznek a Hóra és Kloska-féle zsványok emlékezetére, és mozgalom indul meg, hogy ezen ünnepély minél fényesebbé és minél általánosabbá tétessék.

Ez ugyan nem először történik már, csakhogy ezelőtt még betudhattuk annak, hogy a kedélyek nem csillapodtak egészen, s hogy a kölcsönös ingerült-

ség nem adott még helyet a tisztán gondolkozó józan észnek. Hanem most — mikor már annyi jelét adtuk úszinte jó indulatunknak — furesán esik nekünk ez az izgatás és senki nem veheti túllünk rosz néven, ha kifakadásainkkal túl megyünk talán még az illem határára is.

Mert olyan Hóra és Kloska-féle zsványokat ünnepelni, kik vérszopó hyenaként gyilkolták rakásra véreinket, azoknak szentelni emlék ünnepet, kiket mi eléggé megátkozni nem tudunk — ez olyan nyílt sértés ellenünk, melyet megtorlatlanul nem hagyhatunk.

Elég szomorú, hogy román nyelvű sajtó ilyen lázításoknak szolgál közlönyül.

Közelébb a „Gazeta Transylvánia“ közöl egy levelet, melyet nem olvashat el magyar ember a nélkül, hogy el ne bámuljon azon az ostobaságon, mely abban nyilvánul. Azt mondja e diszes levél a többek közt:

„Hogy a száz éves ünnep kezdeményezői erdélyi kiköltöztek, igaz s így is kell lenni; mert az ők szentjei a három vértanu Hóra, Kloska és Crasaur. Igen, mi erdélyiek fogjuk megünnepelni a rabszolgaság ledöntésének emlékezetét. Sőt többet! halálos ágyunkon meg fogjuk hagyni fiainknak és unokáinknak, hogy ünnepeljék meg ezennévnapját a nemzeti naptár többi szentjeinek is, minők Jánku Avramu, Ba-intu, Vladutia, Solomon Dobra, Buteanu stb.“ (A z utóbbi szentek a 1848-iki erdélyi mésszárlások hősei.)

Ime itt bizonyosodik, hogy az ostobaság némelykor örületbe csap át, mert ez már csakugyan nem messze van ahhoz.

Pedig ilyen diszes cikkek nagy számmal jelennek ám meg folyvást a királyhágóntuli román lapokban.

És mikor ezeket olvassa az ember akár milyen szabadelvű gondolkodás módja is van, lehetetlen, hogy ne óhajtaná miszerint az országgyűlés a sajtótörvényt egyidőre függesztesse fel, hogy ezekkel a fészkelődő izgatókkal érdemlegesen elbánni lehessen.

— A miniszterek és uralkodók találkozásához. Abban, a mit eddig olvastunk gróf Kálnoky látogatásáról Bismarck herczegnél, illetőleg arról, hogy a két állam

férfi mit végezhet egymással, ki van mérítve minden lehetséges és számos lehetetlen kombináció. A lehetetlenek között mindenesetre a leglehetősebb az lesz, mely Olaszország ellen fordította élet. A számos hír között sokat emlegetik a c z á r u t a z á s á t, és az ezzel összeköttetésbe hozható kombinációkat. Hogy ha a c z á r utazása közben közel fog járni valahol monarchiánk és Németország határaihoz, akkor az egyszerű nemzetközi udvarasságból és a fenálló barátságos viszonyból következők, hogy a szomszédos udvarok által valamely ünnepélyesebb módon üdvözöltetni fog. Hogy mi módon, az ma még épp oly kevésbé lehet megállapítva, mint a hogyan nincs megállapítva a czárnak utazási programja.

— Tisza Kálmán ischiben A „Pol. Corr.“ figyelmet érdemlő részről a következő közleményt vette Budapestről:

Ami Tisza miniszterelnök sokat kommentált Ischli utazását illeti, magyar kormánykörökben azt mondják, hogy mikor a miniszterelnök kihallgatáson volt ő felségeinél, Ferencz József királynál és Vilmos császárnál, a külpolitika csak csekély mérvben érintett. Tisza ur uralkodók közt csakis folyó ügyekről folyt a szó, a német császárnál tett viseltetéssel pedig a miniszterelnök csak udvarassági actus teljesített. Hogy Tisza ur a német császárnak, a ki kiválóan kitüntetett modorban fogadta, némely pontokról megadta a kívánt felvilágosításokat, az igen érthető. De a tovább menő magyarázatok, melyek szerint ezen beszélgetés bármily irányu elhatározásokra adta volna meg a lökést, minden alapot nélkülöznek. Alapítalan az a kombináció is, hogy Tisza Kálmán ischli időzése összefügg a közös költségvetés meg a a szakminiszteriumban sincs elkészítve és így nem képezhetette tanácskozás tárgyát ő felsége és a miniszterelnök közt.

Felhívás.

Hajdumegye és Debreczen sz. kir. népiskolai tanítóhoz. Nagyméltóságú közoktatási m. kir. miniszter ur elsőben mult 1880. évi augusztus hó 13-án 22888., másodizben pedig i. e. július hó 1-én 19226. sz. a. kelt rendeletében meghagyta, hogy a tankerületben levő népiskolai tanítókat, — különösen pedig a városokban működőket, — hívjam fel arra, hogy közülök a lelkesebbek tanulják meg a siktetnámok oktatását s annak utána az ilyen szerencsétleneket csoportokba gyűjtve, vagy pedig egyenkint tanítsák. Ezt mult 1880. év utolsó és az 1881. év első felében a vármegyében végzett körutaim alkalmával meg is tettem midőn minden egyes községben az egyházi s községi előjárókkal tanító urakkal és az intelligenciával együttesen tartott tanügyi értekezletek alkalmával a tanító urak

kat felkértem a siktetnámok tanítására leendő vállalkozásra, mint azt a nálam levő értekezletű jegyzőkönyvek igazolják. Ezen kéresem folytán néhány tanító fel is ajánlotta szolgálátát az említett szerencsétleneknek tanítására, melyet Korpos László h. bősörményi gör. kath. főiskolai tanító ur kielégítő sikerrel kísért meg az olvasás tanításánál a mult 1883/4. iskolai évben egy néma gyermekkel.

Tekintetbe véve azt, hogy csaknem minden községben vannak siktetnámok, (vagy csupán némek), kik rendszeres oktatásban nem részesülnek, holott felette kívánatos volna az ő oktatásukról gondoskodni addig is, míg a siktetnámok részére a még eddig meglevő felette kevés számú tanítók az országban a szükséghez képest elegendő számmal fognak felállítani.

Tekintve azt, hogy egyes jóakaratu. lelkes és ügybuzgó tanítók a siktetnámok oktatásának módszerét kellő szorgalom, igyekezet és kitartás mellett magán uton is megtanulják, s ekképen szerzett ismereteiknek alapján a siktetnámok váci országos intézetében képesítő vizsgálatot tehetnek és képesítési oklevelet nyerhetnek; ennél fogva felette óhajtható, hogy tanítóink közül arra és az említett szerencsétlen gyermekeknek tanítására mennél többen vállalkozzanak, — hogy így egyrésztől apasztathassák az oktatásban nem részesülő szerencsétleneknek nagy számát; — másrésztől pedig ilyen módon leendő üdvös és emberszerető közreműködésük által enyhíteni és elviselhetőbbé tenni igyekezzenek a társadalomnak ezen mindinkább súlyosuló bajját.

Miután az egyházi főhatóságokat folyó évi július hó 30-án 745. ftsz. a. hozzájuk intézett körlevelemben szinte felkértem ezen ügyek felkarolására, — most már a tanterületben levő összes népiskolai tisztelt tanító urakat van szerencsém a fennhivatolt miniszteri rendelet folytán immár másodizben tiszttel és igen szívesen felkérni arra, — hogy sziveskedjenek közülök mennél többen vállalkozni a siktetnámok tanítási módszereinek megtanulására s az eképen sajátjokká tett ismereteiknek alapján a községeikben levő siktetnámok (vagy némeknek) csoportokban, vagy pedig egyenkint leendő tanítására, — valamint szinte a váci ország. siktetnámok intézetében képesítési vizsga tevése.

A siktetnámok tanítási módszereinek tanulmányozása végett következő munkák ajánlatnak.

- 1.) „A siktetnámok oktatása a népiskolákban“. Irta Fekete Károly a siktetnámok váci kir. intézetének igazgatója. Megjelent a magyarországi néptanítók második egyetemes gyűlés értesítőjében.
- 2.) „A magyar vallás és közoktatási kir. miniszterium által kiadott 40 drb. szemléleti képek“
- 3.) „Anleitung zum Sprachunterricht tabustummer Kinder für Pharer und Lehrer,

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A TERMÉSZET A NÉPHITBEN.

tekintettel a dobsinai babonákra és népmondákra.

Irta: SZOJKA GYULA.

(Folytatás.)

A néphit szerint megsemmisíthetik a boszorkányok varázsát. A gyermek, a kit egyszer megcsókoltak, láthatja őket, szintegy az is, a kinek talismant adtak vagy a ki vásáron született. A jó tündérek megajándékozzák a gyermekeket erényvel, szépséggel, gazdagsággal és minden egyéb földi jóval, a gonosz tündérek mindenféle testi lelki nyavalyával és kora halállal. — Ma már ők is bujdosnak. Az ő cultusukat a boldogságos Szűz-Mária cultusa kezdi kiszorítani, teljesen ki is szorította a katolikus országokban, a hol Mária istenanyja lép a monda pogány hősnői és istennői helyébe. A nép most neki tulajdonítja azon csodákat, a melyeket előbb amazoknak tulajdonított.

Sok nép hitében a tündérek egybeolvadtak, a fák nemtőivel, a hableányokkal. az erdei manókkal, sőt a boszorkányokkal. A boszorkányok különben is a boszorkánymesterekkel, az ezermesterekkel és a mindkét nemű varázsolókkal együtt a démonok első két osztálya mellé külön osztály gyanánt sorozhatók, bár ők inkább démonok által meg-

szállott vagy démonokkal szövöttek emberi lények semmint tulajdonképeni démonok. A néphitben felette nagy a szerepük. Varázslója, ezermestere és boszorkánya majd minden vidéknek volt vagy van még ma is. A népregekben való szerepükről nem is szólok. A néphit ezen alakjai közül tagadhatatlanul legmélyebb gyökeret vettek a néptudatban a boszorkányok. Sötét alakok és mégis csillag-eredetűek. Titokzatos működésük, levegőben való repülésük és éjjeli gyülekezésük magas hegyeken határozottan a csillagokra és a csillagseregnek éjjeli megjelenésére vall. Természetükről felesleges szólanom. Teljesen fölment ez alól a boszorkányokról szóló babonák általánosán ősmert volta. Az emieri művelődés történetében őkők időkre szóló gyászos emléket állítottak nekik azon számmal- küli boszorkánypörök, a melyek annyi verédozatot vontak maguk után. Sötét korban élő fanatikus népek fanatikus papjai és bírái embertelen kínokkal kínoztak nagy részét vé, gyenge és félkegyelmű asszonyokat. Nincs vértanu a ki a boszorkányokénál kínosabb halált halt volna. Nincs vértanu, a ki oly szenvedéseket szenvedett volna, szenvedéseket, a melyek enyhítés nélküliek. A kereszténység vértanuinak meg volt az a magasztosan vad fanatizmusok, a melyek a lelket a kínos gyötrelemben való megtűrés ellen edzi, a testet gyöttrő kínok ellen érzéketlenné teszi. Ama szegény asszonyok evel nem bírtak. Nem bírtak egy életentuli jövőben. A keresztényen vértanu tudta, hogy vele

gyászol a síró barátok serege, a mely lelkesül s erősbödik hősi halálán. A boszorkányoknak nem jutott barátok vigasztalása, nem halhattak meg azon tudattal, hogy emlékeket — mint amazokét — az utókor áldani és ünnepelni fogja. Mindenki gonosztevőnek tartotta Sajat rokonaik hazudtak- ijedeztek tőlök mint elvetemültektől, — mint el k á r h o z o t t a k t ó l. — Félelmet okoztak, félelmebe éltek magok is. Vénységük terhével, elkecserevésükkel el voltak hagyva, ki voltak taszítva az emberek társaságából. És ily élet után a legkínosabb halált haltak, gyűlöltetve, senkitől nem sajnáltatva, ők magok is reménytelenek. Egy sötét babonából annyi szenvedés! A felvilágosodás e babona mérges fáját majdnem utolsó gyökeréig kiirtotta. Aldassék érte!

Sajátságos hogy a néphit a boszorkányok jelleméhez azon lényekéhez a kiknek a sorsában oly annyira túlyomó a tragicum és a kikben oly szertelenül nagy gonoszság van föltelvezve, annyi komikumot fűzött. Ki ne ősmerné azon számtalan történeteskegyiket-másikat, a melyben a rászédett kijátszott, megtréfált boszorkányokról van szó, vagy a melyekben a boszorkányok a magok hatalmát az emberek megtréfálására használják. Különben a néphit az ürdögöt is, a ki pedig maga a gonoszság, szintegy a halál alakját, amint a népmondában megszemélyítve fordul elő, számos komikus ruhával ruházta fel. Sajátságos mély vonása ez a néplelkeletének. Mintha szükségét érezné annak, hogy

ott, a hol legfőbb a tragicum, vagy leg- iszonyatosabb a gonoszság, ezt egy-egy vig vonással enyhítse Mosolylyal takarja bé a kint és a borzalmat. És ez jól van így.

A néphit azon démonjairól, a melyek már kereszténység befolyása alatt szülemlettek és a melyek a régi démonok helyére léptek, nem szólok bővebben. Az enyészet hatalma, a halál, — a gonosz hatalma, az ürdög, — a lidérez fajta trudok, a kik az embereket alvásoközben nyomják, a miből különféle bajok keletkeznek. — a vérszopó kísértet a vámpyr, a ki nappal sirjában fekvő halott, és a ki éjjel sirjából kikél, hogy irtózatoss mesterségét üzze, — mind a keresztény világ babonás hiedelmei. Ezen valamint minden más kísértetek és hazajáró lelkek szintén babonás elferdítései a csillagoknak, a melyeknek fényugari mindenüvé beforakodnak és az éjjeli nyugalomra zavarólag hatnak. A nyugalom nélkül bolyongó és visszavisszatérő kísértetekben könnyen felismerhetni a szüntelenül tűnő-jövő égi testeket. A néphit szerint a meghaltak lelkei a csillagokat választják lakóhelyekül. A kísértetek éjjeli gyülekezéséről és a sírból kikélő halottak tánczáról való hitben szintén felismerjük a csillagsereg éjjeli felvonulását. A néphitben mindenben és mindenütt a természeti erők és tünemények szolgáltatják a mythikus alapot.

(Vége kör.)

tes.
tek. kir. jírásbi.
a tek. városi ta.
ás következtében
nt Semberi István-
evő, de a Horto-
atáros s 219050
bírói ár erősen
leendő eladásra
napjának délelőtti

DO
jobb minő-
tenyész anya
Szunyogh Sza-
U. p. Po-
DO
rek-féle tel-
vő díszes
kocsí.
Esztárban
nyogh Sza-

Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek.

Bearbeitet von Moricz Hill. Essenaei G. D. Budeker. stb.

Fentebbi ügyet a tisztelt tanító urak jóakarátába és ügybuzgalmába legmelegebben ajánlván, s egyuttal arra kérve, hogy a siketnémák tanítására vállalkozók legyenek szivesek engem értesíteni, hivatali tiszteltel maradván

Debreczen, augusztus 10. 1884.

Kiss József
kir. tanfelügyelő

Az új ipartörvény és az ipar testület megalakításának kérdése.

Írta: Dr. Szántó Sámuel.

Az új ipartörvény hosszú vajadás után létesült, az ige testté lön, s ime alig pár hét választ el azon időponttól, a melyben az gyakorlati alkalmazást fog nyerni. Modern államunk codificatiója alig mutathat fel törvényt, melynek fontossága messzeterjedő hatása ezen törvényéhez fogható volna.

Iparéletünk gyors, majdnem rohamos fejlődésében ezen törvény képezi a legelső megállapodási pontot, de favólól sem azért, hogy a további haladást megakassza, hanem inkább, hogy ezzel megadja ama szilárd alapot, a melyen az iparállam hatalmas építmenye fog emelkedni.

Az 1872-iki törvény inkább csak az ideiglenesség jellegével bírt, mint a pillanatnyi szükséglet szüleménye, az iparnak a jövőben való kifejthetése alapot nem nyújthatott. Az 1884-iki törvény mágában rejti a leendő iparállam csiréit, megadja a vállalkozási szellemnek a lökést, megadja az iparosnak az önállóságot, s nem vet semmifélegát a fejlődésnek.

Az 1872-iki inkább hasonlítható az idegen földből áttültetett növényhez, mely az idegen talajon nem fejthette ki erejét, csak esenevész maradt az.

Az 1884-iki egy a hazai talajból kiemelkedő, a hazai földből fakadó törzs, mely a mi légkörünköl szitta életnedvét s jó ápolással mellett hatalmas fává nöheti ki magát.

Az iparos mozgalmak hazánkban egészben véve újabb keletűek s fontosságukat is csak a jelen aerában nyerék. Széchenyi fázadozásai a czéhrendszer eltörlése érdekében a 40-es évek küzdelmei, sőt még az 1848-ki nagy hullámokat vetett védegyeleti mozgalmak valójukban csak gyenge visszhangjai voltak az akkor Európa szerte dühöngő viharoknak.

Magyarország talaja még nem volt kelőleg elkészítve az iparozgalmak részére. Mit tudtak vagy törődtek a francia munkás mozgalmakkal, mit az elkéseredett angol gabnavám harcokkal, hiszen Magyarország akkor még boldog volt, majd „saját zsirjába fult.“ Az élelmiszerek — ma már csak mesének tetsző — olcsósága, a szükségletek cse-

kélysege, a nép patriarchalis életmódja nem fejlesztetett ipart, még kevésbé műipart. A földmívelés volt a kizárólagos foglalkozás, a mesterség jobbjára csak az idegenek kezében volt, az ipartermények java részét csak — a külföldről ismerték.

Azta változtak a viszonyok. A közlekedési eszközök rohamos fejlődése Magyarországot közelebb hozta nyugoti szomszédjaihoz. Az élvezetek ismerete a szükségletek szaporítását vonta maga után, a modern államszervezet követelményei napról napra emelkedtek. A földmívelés, mely különben is a természet különféle esélyeinek van kitéve, már nem táplálhatta az egész lakosságot az ipar mind hatalmasabb tényezővé kezdett válni.

Helyesen mondja Rocher*): „Egy nemzetgazdaság sem növekedhet végtelenül, mind-egyik eléri a legvégső határt, de a földmívelésnél ez a leghamarabb történik.“ Ez megdönthetetlen igazság. A földmívelési államok leghamarabb érik el növekedésük végső határát. Hiszen már is érezhető a gabaneműek túltermelésének káros következménye. Gabonáraink folytonos sulyedése okozati összefüggésben áll az utóbbi években emelkedett gabnatermeléssel.

Iparunk fejlesztése, szilárdulása tehát ma már országos ügy, országos fontossággal bír. Ezért látjuk a kormány szakadatlan fázadozását az iparügyek terén, ezért látjuk az ipariskolák, a tanműhelyek egész sorának keletkezését, ezért látjuk a lázas munkálkodást a kiállítás ügyében. Ezen hosszú munka s fázadozás egyik betetőzését képezi az ipartörvény is.

Azonban a kormány korántsem tette meg kötelességét, ha az ipart elősegíti, ha maga mindent megtesz, hogy Magyarország ipar államává váljék. Sokkal nehezebb s fontosabb kötelessége volt Magyarországot megővni azon súlyos nyavalyáktól, a melyek az ipar állammal majdnem mindenütt járnak. Az ipar fejlesztése, mely mai napság csakis a gépek s gyárak által történhetik, okvetlenül maga alá temette volna a kisiparost. Mióta iparunk lendületet vesz, a mióta a gyáripár hazánkban is elterjedt napról napra, a panaszokat a kisiparosság köréből, s tényleg tapasztaljuk annak hanyatlását. A kisiparosság azonban ma már a nemzet közeposztályának jelentékeny részét képezi. — Ezt az elemet az általános gyáripárnak feláldozni valóban nemzetellenes bűn lett volna. A kisiparosság megmentése képezi tehát az új ipartörvény második sarkelvét. De meg akarja menteni a társadalmat azon nagy s veszedelmes bajoktól is, melyeket socialismus, communismus, anarchismus név alatt hallunk említeni, meg akar bennünket menteni attól, hogy nálunk is a dynamit robbanások tartsák rettegésben a békés polgárokat, mint ennek példáját a külföldön oly gyakran látjuk. Mert hiában tagadnók az iparállamok-ban rendszeren egy találjuk, hogy míg a gyáripár

*) A nemzetgazdaság aipantjai.

kereskedelem rendkívüli mérveket ölt s a nemzet egyrészenek vagyonosodására rohamos, addig a félhomályban gyakran találunk éhségtől eltorzult arcokat, kétségbeesett nőalakokat. A nagy fénynek rendszeren nagy árnyéka szokott lenni. Az új ipartörvény módot nyújt azonban, hogy ezen társadalmi bajok ellen eleve védekezzünk, a segélypénztárak, a szövetkezetek alakítása meg fogja kimélni hazánkat azon csapásoktól, a melyek a külföldön dülnek s pusztítanak.

Egyházkerületi közgyűlés.

Debreczen 1884. aug. 19.

— Második nap. —

A tegnapi gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után a gyűlés egyik legfontosabb tárgya, mely az egész délelőtti igénybe vette, került szőnyegre: az ujonnan felállított 5-ik rendes s a három gymnásiumi tanáritanszéknek választás utján betöltése. A theologiai tanárságra négy egyen pályázott, u. m. Dicsőffy József akadémikus, jelenleg a marburgi egyetemen, Bethlendi Endre hittani segédtanár a helybeli főiskolában; Gergely Károly krassói lelkész, s Fiók Károly végzett szenior. Volt még egy 5-dik kérelmszóls, Erdős József páncsovai lelkész, ki azonban agyűlés előtt pályázatát visszavonta. A theologiai, illetve az akadémiai és a közös tanár kar, az egyházkerületi közgyűléstől nyert jog alapján egy terjedelmes javaslatban első helyen Bethlendi Endrét, második pedig Dicsőffy Józsefet ajánlja.

A gymnásiumi 3 tanszékre összesen 13 pályázó jelentkezett; még pedig a classica litteratura tanszékére Sinka Sándor h. mezővársárhelyi tanár, Fogarassy Albert segédtanár N. Enyeden, György Lajos kisujzállási, Dr. Öreg János n. körösi, Katona Mihály nagyszalontai tanár Pósz János nevelő Czeglédén s Fiók Károly végzett szenior. Ezek közül a tanárkar egyedül Fiók Károlyt ajánlja a tudományos irodalom terén igazolt szakképzettség alapján; megválaszthatóknak tartja még: Sinka Sándor, Fogarassy Albert, György Endre az illető tanszakra szóló oklevelek, Dr. Öreg János és Katona János tanárokat kuzamosabb szolgálat alapján.

A magyar és németnyelv tanszékére: Imre Lajos 3 év óta helyettes tanár a debreczeni gymnasiumban és Sinka Sándor, ajánlatot Imre Lajos mint ide Sinka Sándorral szemben egyedül illetékes pályázó, a tanszakra szóló oklevele alapján; mathesis és mértani rajz tanszékére pályáztak: Illés Gyula, öt év óta debreczeni helyettes tanár, Baló Gyula, Karai János, Perjési János és Tóth János; közülök a tanszakra szóló oklevele alapján csak Illés Gyula ajánlatot, miután a többiek a phisikából illetve a rajzból bírnak oklevéllel.

A választás megejtése előtt hosszas élénk vita fejlődött ki az egyházkerületi kandidálási jogát és kandidálálandókat illetőleg. Az első szónok Dégenfeld József gr. volt, ki mint elvi dolgot megállapítani javálja, hogy a tanári kar ajánlata alapján kik közül választhat a küldöttség.

Az érdekes vitában, melyről — sajnálatunkra — térszűke miatt bővebben nem írhatunk, résztvettek Kiss Albert, gr. Rá-

day Gedeon, Vally János, Farkas Antal, Tóth Sámuel, Nagy Ferenc, Elek Lajos, Szeremley József, Balogh Ferenc Lukács Ödön, Révész Bálint, Ritók Zsigmond, Ferge József, Várdy Gábor. Végre rákövetkezett a sor a kandidálásra. A theologiai tanszékre kandidáltak nagy szavazattöbbséggel Bethlendi Endre és Dicsőffy József; a classica litteraturára: a tanárkar által képviseltettek nyilvántott hat pályázó a fentebb közölt sorrendben; a magyar és német nyelvére: Imre Lajos és Sinka Sándor; a mathesis és rajzoló geometriára Illés Gyula, Karai János, Baló Gyula; Ezután történt meg a tanárválasztó küldöttség megalakítása az egyházkerület részéről titkos szavazással.

Beadott 54 szavazatot, megválasztottak: Peterdy Károly 36, Dávidházy János 33, Székely Károly 31 szavazattal az egyházi, Ritók Zsigmond 48, Dégenfeld József gr. 37 Várdy Gábor 34 szavazattal a világi részről. Hozzájuk csatlakoztak hivatalból Révész Bálint püspök és Vally János főgondnok mint a közgyűlés elnökei. A választás idejére a gyűlés felfüggesztett.

A választás megejtését, a következő eredményt kihirdetve: az 5-dik theologiai tanszékre meg lett választva Bethlendi Endre egyhangulag; a classica litteratura tanszékére: Dr. Öreg János 9 szavazattal, Fiók Károly 6 s Sinka Sándor egy szavazata ellenében; a magyar és német nyelvére Sinka Sándor 9 szavazattal Imre Lajos ellen; a mathesis és rajzoló geometriára: Karai Sándor 9 szavazattal Illés Gyula ellenében.

Ezután zárt ülésben a fegyelmi ügyek kerültek tárgyalásra.

Napi hírek.

— A holnapi Szent István ünnepe miatt lapunk legközelebbi száma csütörtökön fog megjelenni.

— Még egy új vasút Debreczenben. A közmunka és közlekedési m. kir. miniszter ur a debreczen hajdunánási helyi érdekű vasút részvény társaságának 1884. aug. 13-án kelt intévényében a Debreczentől Székelyhidon át Margitáig vezetendő helyi érdekű vasút vonalra az előmunkálási engedélyt egy évre megadta.

— Új tanárok a főiskolában. A egyházkerület, és a debreczeni egyház küldöttéi ma választották meg az ujonnan felállított 5-ik theologiai, s a már régebben megüresedett 3 gymnásiumi tanszékére a tanárokat; figyelemre méltó jelenség, hogy a főiskolai tanárkar által ajánlott egyének, kik pedig már évek óta sikerrel működtek itt a kollégiumban, mint helyettes tanárok, egyet kivéve, mind mellőztettek. Így elesett Fiók Károly végzett szenior az ősz szászkrít s s több abból kifejlődött indogerman nyelvnek alapos ismerője s a Kisfaludi társulat által is megdicsért jeles műfordító, ki sok tekintetben hivatva volna a nagy Lugosi helyét betölteni. Meglették választva Bethlendi Endre, az exegézis, bibliai theologia és a vallás bölcsészet, Dr. Öreg János a klasszikai litteratura, Sinka Sándor a magyar és németnyelv, Karai János

A HAMUBAN.

Elbeszélés.

J. N. után.

Folytatás.

Rekedt köhécselésével s kezeinek rás-polyszerű dürrölésével csakhamar véget vetett az idilli jelenetnek. André, ki érzelmeinek nagy bőségében sirt és nevetett egyszerre, kibontakozott kedvesének karjai közül s az öreg nyakába rohant.

— Most már mindent gyanítok! — kiáltá. — Köszönet, ezer köszönet, kedves atyámuram!

Germinál ur hevesen félrelökte magától a festőt s haragosan rámondott:

— Ön itt? Hordja el a szőlésvé! Mit keres ön itt? Miért jött ön ide? ...

— Önt megölelni!

— Vagy még inkább leányomat megölelni ...

— Azt sem tagadom, kedves atyám. — Ne nevezzen engem atyjának!

— Ugyan menjen!

— Ereszzen el!

— Kedves szomszéd, kedves öreg barátom!

— Sapperlot, ereszzen el, ha mondom!

— Ej, menjen már no, kedves atyus! A tréfa felesleges, isteni volt; hanem minék folytatódnak tovább? En szeretnék minél előbb boldog lenni!

— En gunyolódom? ... Ellenkezőleg, lábainak nyomát szeretném megcsokolni! ... Gunyolódni, most, midőn annyi szenvedés és haszontalan remény után önt és Rózát újra feltaláltam! Hisz azt sem tudom, hová legyek a nagy öröm és meglepetés miatt! ...

— Morbleu! Ez már mégis ritka szemtelenség! Azt gondolja ön talán ...

— Nem gondolok én semmit, csak azt: hogy az én szenvedésem és a Róza könyei, végre meglágyították az ön szívet s hogy most már nem fogja meggátolni, hogy boldogok legyünk! Igen, igen, kedves atyám, ön a legjobb ember a világon; azért engedje meg, hogy megöleljem? ...

— Vissza uram! — kiáltá az öreg ingerülten. — Ne tetéző ön nemtelen cselekedtet még guynyal is!

— Micsoda nemtelenségről beszél ön, uram — kérdezé André elbámulva,

— Ugy, ugy, tétesse magát, mintha nem tudna az egésztől semmit? Hazudjék, tagadjon el mindent, szinleljen meglepetést s hitesse el velünk, hogy nem az ön ravaszága folytán vagyunk itt, s hogy e találkozás nem volt előre kiesínálva! Nos, mi ezébből esalt minket ide? ...

— Én? ...

— Igen ön. Azt hitte, hogy rá fog szedni, ugy? Hanem nem lesz belőle semmi! Az én leányom sohasem lesz az ön noje, érti?!

— De, az Isten szerelméért, azt csak nem hiszi ön komolyan, hogy én esaltam önökét ide?

— Miért ne hinném; egy ravasz szerelmestől minden kitalik.

— Meglehet. De az én részemről lehetetlen volt ravaszággal élnem, mert nem is gyantottam, hogy önök Párisban vannak. Tízennégy napig kerestem önöket, — az igaz, hanem eredmény nélkül, amár husz évet adtam volna életemből, ha felfedezhettem volna ...

— Oh, a hazug! — szóló most Róza mosolyogva, — hát az én leveleim?

— A te levelid? ... Istenem Róza! minő levelek?

— Hát a melyeket titokban írtam neked.

— Hogyan kedves angyalom, te irtál volna? ...

— Kilenget, vagy tized; de egyre sem kaptam választ.

— Tévedsz leányom, tizekettőt irtál összesen; mind itt van nálam.

— Nálad? Oh atyám, az nem volt szép tőled!

— Persze hogy nem; mindenesetre az szebb volt tőled, hogy alattomban meg akartál csalni.

— Lássá uram, mily óvatos volt ön, nehogy valamiképp nyomukra jöhessenek, s mégis engem gyanúsít ravaszággal ...

— De hát minő más ok vezette önt ide? Mondja, miért jött ön e nyárilakba? ...

— Egyszerűen freskokat festeni

— Én meg — szóló közbe Róza, — vi-rágokat csinálni.

— Muavias ur számára? ...

— Ki ajánlott neki?

— A divatárusnő, és téged André?

— A műkereskedő.

— Örög vigye el e véletlent! — morgogá Germinál ur.

— Véletlen! — sohajtá André rajongva.

— Ah, isteni véletlen, vagy még inkább isteni gondviselés! Légy ezerszer üdvöz, mert egyedül e ked köszönhetem, hogy az én derék, öreg barátomat és kedvesemet újra láthatom!

— Lázban beszél ön uram? — kérdé az öreg.

— Meglehet, kedves atyámuram.

— Szerzett ön már vagyont magának?

— Dehogyan szerettem!

— Szereti ön még leányomat? ...

— Szenvedélyesen!

— Kész ön lemondani róla? ...

— Eszem ágában sincs!

— Akkor vége közöttünk minden barátságának!

— De ...

— Semmi, de. Ön nem lesz az én leányom férje soha!

— Mégis ...

— Ismétlem, nem lesz az egészből semmi!

Germinál ur azonban hiába kiabált; Andrének erősebb tüdeje volt.

— De férje leszek; nőül fogom venni, ha mindjárt életembe kerül is! — kiáltá ingerülten s kihívó daccezal ölelte át Rózát, mintha saját atyja elől akarta volna megvédeni.

— Ah, ön még dacolni merészkedik!

— rikácsolá a megátalkodott öreg. — Róza! vedd fel shawlodat és kalapodat: tüstént elhagyjuk e házat! ...

— Még nem! — hangzott e pillanatban a szomszéd teremből.

S a küszöbön, melyen kevéssel előbb Germinál ur állott, most egy elegáns kinézésű uriember jelent meg, finom fekete öltözetben, fehér mellényvel, fehér keztyűkkel és fényázós cipőekkel.

Jobb és baloldalon egy-egy inas állott; gazdagon paszományozott lívrében s ezüstkarok gyertyatartókkal kezeikben.

— Ezer orvett! — kiáltá az elegáns ur. — Amint veszem észre, önök civakodnak! ...

— Pierre Toucard! — kiálták a szerelmeselecsodálkozva ...

Igen, Pierre Toucard volt, a vén kalandor.

(Vége köv.)

nos a m kére.

népkertbe mából. A hideg éte

dében f (centr Heine 2 frtos körrel 1 man Al

ma délbe sunkból nalkozik, földi nag

hangveis tatni érd az ezred utazása darabokból 2 gyöngyve stohn: „rofta.“

„Hugeno bimbó dulo.“ 9. 10. Csáro

eserébe Nagyvár

tesli L ir jos, léke

ota beteg zetének lent meg szenvedé szakítani koporsójá világi in családja tott egy rendelte kor felöl bucsut ve Smikor magát: a könnyebi hagyni s borsoában néio óráv A zenezs is összeko huzatta e

irják: M osztályát ban két. Kálló és csatornáb jobb azon Mercsey jebb ható pott s fej társa seg ragadta, tét veszté kénytelen szett. Hó ból, s a általános rencsétlen masza volt ottani seg tündíjbol

ról írják előtt 11 ó pen az U cséplés kö ezer keres lángok ma

történet f Désirée A mult télén nóban ven tája alkál az utczán mes tartórt s nem tek a fiat egyik tisz hogy szer dálátoskgy kozott, ut pen rászára. „E a börtön kérdezte

— „Egy nia. Tisz viszonyba tatta egy a mint es Heves szo lesett bar Tiz évi b a legszeb komponál gya a csó a legujabb cseugó éne sirée Artó lyal beszé szer elné sirée Arto Luigi Ard a foglazi

nos a mathezi és rajzoló geometria tanszékére.

Sétahangverseny lesz holnap a népkertben a Szent István napi ünnep alkalmából. A hangverseny mint eddig most is hideg ételek és italok kiszolgáltatni.

Lövészet. A helybeli polgári lövöldében f. hó 17-én díjat nyertek. Szegélyessel (centrum) 1 drb. tíz frankos aranyat Heiné Alfréd. Legjobb mély lövéssel 1 drb. 2 frtos tallért Leewitter Győző. Legtöbb körrel 1 drb. 1 frtos tallért Dr. Bruttman Alajos.

Szent István napi kéjvonattal ma délnél már igen sokan utaztak fel városunkból a fővárosba, hol anyai látni való kinálkozik, hogy bizony különbet nem sok külföldi nagyvárosban lehet találni.

Sétahangverseny. A holnapi sétahangverseny, mely a népkertben fog tartani érdekes tudni, hogy ez lesz az utolsó az ezrednek aradi nagygyakorlatra való elutazása előtt. Az érdekes műsor a következő darabokból állították össze: 1. „Magyar induló”, 2. Proch: Ouverture „Chamounix gyöngye”, 3. Strauss: „Walzer”, 4. Mendelszohn: „Kürt dal.” 5. Lecocq: „Giroflé Giroflé.” 6. S. Z. net után: 6. Mayerbeer: „Hugenotten”-ból. 7. Szikszai: „Első bimbó” mazurka. 8. Strauss: „Persa induló”. 9. Král: Potpourri „Fény és árny.” 10. Csárdás. Kezde 1/7 órakor.

Szepességre kisebb fiu gyermekek esérébe felvételnek. Bővebbet a „Debreczeni Nagyvárosi-Ertesítő” szerkesztőségében.

Haldoklás a koporsóban. A Szentesi L. írja a különös történetet; Gerecz Lajos, hétközi szőlősi lakos huzamosabb idő óta betegkedett. E napokban mint környezetének mondá, álmaiban egy fehér galamb jelent meg előtte s ez tudára adta, hogy földi szenvedéseinek rövid idő múlva végét fogja szakítani a halál! miért is figyelmezteti őt, hogy koporsóját előre készíttesse el. Gerecz elvilági intést szentnek tartván, — hiába volt családja minden ellenkezése — magához hivott egy asztalost és anuál személyesen megrendelte koporsóját. Midőn ez készen volt, amikor felöltözött halotti ruhájába és családjától búcsút véve, szépen belefeküdt a koporsóba. S mikor felesége kérdezte tőle, hogy mint érzi magát: azt felelte, hogy most már meg van könnyebülve; de ereje mindinkább kezdte elhagyni s midőn már 4—5 perczig feküdt a koporsóban, intett nevének, hogy a falon levő zett néli órával játszassa el a Rákóczi indulót. A zeneszó mellett állat felkötötte és lábait összekötötte. Majd a Kossut indulót is elhuzatta és ennek hangjainál örökre elaludt.

Vizbe fult tanuló. Nagy-Kállósból írják: Mersey Árpád, az itteni, főiskola V. osztályát kitünően végzett tanuló, a napokban két társával kiment fürödni a Nagy-Kálló és Nyiregyháza közt elvonuló Nyírvíz csatornába. A csatorna szelein a sekély, beljebb azonban 3—4 méter mélységet is elér. Mersey társainak intése daczára egyre beljebb hatolt, midőn egyszerre görcsöket kapott s fejével a víz alá merült Kalmár Jenő társa segítségére sietett s egyik karját megfogta, de midőn érezte, hogy az eszméletét vesztett fiatal ember őt is a mélybe huzza, kénytelen volt elbocsátani, s az oda is vesztett. Holtestét másnap vették ki az iszapból, s a város, a tanári kar és tanulótársai általános részvétele mellett temették el. Eszenesétlen véget ért fiatal ember egyedüli támasza volt öreg édes anyjának, a kivel az ottani segélyegylettől szorgalmazt nyert ösztöndíjából éldegelt.

Tűz Tisza-Eszláron. Tisza-Eszlárról írják e hó 16-iki kelettel: Tegnap delőtt 11 óra tájban Lichtmann Józsefnek éppen az Újfalu végén levő csűrös kertjében cséplés közben tűz támadt s mintegy négyezer kereszt élet, valamint a cséplőgép a lángok martaléka lett.

A csökk-ringő regéje. Kedves kis történet fűződik az ismeretes csökkeringőhöz. Désirée Artot, a hírneves énekesnő, ki a mult télen nálunk is hangversenyezett, Milánóban vendégzerepelt egy izben. Egyik vendége alkalmával egy fejneczel találkozott az utcán, a kit szuronyos ör kísért. Oly nem tartással lépdelt, mintha ő kisérné az őrt s nem megfordítva. Arcvonásai bevésődtek a fiatal művésznő emlékezetébe s másnap egyik tisztelője előtt azon óhaját fejezte ki, hogy szeretné a börtönt meglátogatni. Csodálatosképen az első fejnecze, a kivel találkozott, utcai ismerőse volt, a kiért voltaképen rászánta magát a börtön meglátogatására. „Ez a csökk-tanárunk”, sugta fülébe a börtön igazgatója. — „Hogyan?” — kérdezte meg kíváncsiabban Désirée Artot. — „Egy csökkét tíz évig itt kell tartózkodnia. Tiszt volt, kedvence a nőnek, benső viszonyban élt egy hölgygel, a kinek bemutatta egyik barátját. Később rajta kapta ezt, a mint csökköt akart rabolni az ő kedvesétől. Heves szaváltás támadt köztük; utczán rálesett barátjára s törrel orozva meggyilkolta. Tíz évi börtönre ítélték. Intézetünk kültője; a legszép verseket írja s dallamokat is komponál azokhoz. Valamennyinek egy tárgya a csökk. Hallgassa csak, éppen most énekl a legújabb variációját.” Csakugyan tisztán csengő ének hangzott a folyosó végéről. Désirée Artot engedélyt kért, hogy a foglyal beszélhessen s a dalt leírassa. Még egy-egy elénekelte előtte a fogly a dalt, s Désirée Artot, találkozóval több Londonban Luigi Arditi zeneszerzővel, elbeszélte előtte a foglyai történetet s elénekelte a dalt. Ne-

hány nappal utóbb tréfás ajánlattal átnyujtá. Arditi a csökkeringőt, mely „Il baccio” címen bejárta aztán az egész világot.

A haragtartó rab. Keszthelyről írják: Mult vasárnap délután a zalavári korezmában, bevett szokás szerint, összegyűlekezett a falu ifjúsága, hogy bor és dal mellett lemorzsolja az istennapjának második felét. A mulatozás eleinte csendesen, később mind zajosabban folyt, majd a szót heves összekocczanás, verekedés követte. Bonnyay Pista híres legény, csak most szabadult ki hosszú, nehéz rabságból, valami leányhistória miatt már rég neheztelt Pap Jósikára, s ezt feledni nem tudta a sötét börtönben sem. Az alkalom elérkezett. A duhaj legény belekötött Pap Jósikába, összezeszekedtek s a csetepaténak az lett a vége, hogy Pap Jósikát a korezmából felholtan vitték haza s vasárnap, e hó 11-én meg is halt. A falu előjárósága a szomorú esetről jelentést teendő, a bírósághoz Keszthelyre jött, Bonnyay Pistáért azonban csendőreket küldtek, de a legény akorra megugrott hazulról; csakugyan nem sokáig volt módja szabadságra, mert már hűvösön ül s várja elíteltetését.

Váljunk el! A párisi Seine-törvényszék polgári osztályának első tanácsa csütörtökön hirdette ki ítéletét a négy első válpörben Aubépin elnök a nyilvános ülés végén felolvasta az ítéleteket, a melyek az ágytól és asztaltól való elvasztás négy esetében a házasság végleges felbontását mondják ki. A két első válsághoz közl csak négynek adott a bíróság helyet és ezek Miraszkó, Garnier-Blanquet és Féron urak pürei voltak a feleségeik ellen Féronné asszony hetven éves és mint mondják már ötven év óta el ágytól, asztaltól elvasztva; az ítéletek indokolása egy csöppet sem érdekes, mert mind csak arra hivatkozik, hogy a házasság felek már több mint három év óta ágytól, asztaltól való elvasztásban élnek tehát a keresetnek helyet adhatni, s így a házasság felbontandó volt. Ezzel véget ért a nyilvános ülés, s a bíróság visszavonult, hogy egyszerre nyolcz más válpört tárgyaljon. E nyolcz pör közt van több érdekes, így Mario Uehard, a híres regényíró, neje a kitünő színművésznő Madeleine Brohan ellen; Patti Adeline de Caux marquis ellen, valamint a Bauffremont herceggár és a Le Pic grófi pár pürei. A válni akaró házasságok közül egy sem jelent meg személyesen, csak ügyvédjeik által képviseltették magukat.

CSARNOK.

Teleki Sándor.*)

— Holmi egy fotográfáról. —

Ugy teszek én is vele, mint a minápban Debreczenben jártunkban egy idegen ur ember. Vacsoránál ültünk egy vendéglőben, az idegen ur oda jött Telekihez s szólt ilyenformán: „Ezredes ur! Engedje meg, hogy így szólítsam, s ne úgy, hogy gróf ur... stb.” Hát én is csak úgy ideim a nevét, azon egyszerű, címozatlan voltában. Biztos vagyok benne, hogy nekem is azt feleli, amit annak a debreczeni embernek: „Az ezredes nevet jobban is szeretem, mert azt magam szerettem”, — tehát nekem felelvén, ilyenformán: „Jobb szeretem én azt a pusztá nevet, mert azt magam szerettem én magamnak az irodalom cigányországában”. Ebben a cigányországban pedig nincs rangkülönböztető titulus.

Hogy is lenne másféle a Petőfi grófia. Csak meg kell nézni ezt a képet, amely egy fotográfának a másolata, s aki soha sem látta Teleki Sándort, az is hozzá fog vetni lelkületéhez, szelleméhez, kedélyéhez, gondolkozási módjához.

Mert bizonyos hogy nem excentrikus ötlet, nem különczködési vágy, s nem pusztán véletlenség ültette őt a keresek kut kávjára abban az egyszerű vadász kosztumban: olyan természetes valami ez nála, mint mikor valaki slafrokban ül az író-asztalához dolgozni.

Tudom, hogy így van. Vagy két héttel ezelőtt együtt mentem vele Püspök-Ladányt Debreczenbe. Ladányban ebédeltünk. Telekinek ismerőse akadt az asztalnál, azzal beszélgetett, mikor jött egy hordár s látva, hogy én is Telekivel vagyok, azt kérde tőlem: Kérem, melyik a Teleki gróf podgyásza? Ide küldött a pinczér, hogy vigyem ki, mert indul a vonat. Nekem fogalmam se volt róla, hogy melyik lehet a keresett podgyász? azért mégis oda vetettem tekintetemet a sok kufferre s ime, rögtön rámutattam egyre: „Ez a nagy szeredás tarisznya, ez a gróf uré, csak vigye barátom! Amint hogy az is volt. Előttém szált be vele Teleki egy első osztályú szakaszba.

Ladányban jó ideig beszélgettünk. „Hova szálsz kedves bátyám?” „A fehér lóba.” „Annyi sok jó ismerősöd van ott.” „Othon vagyok. Hanem, tudod, szeretem ha szabadjára lehetek. Az én jó barátaim én már igen régen ismerem, szeretem is őket nagyon, meg is látogatom őket mindég. Hanem ez már így van több év óta. Van azonban mindenféle sok olyan, akit én még nem ismerek. Kivált Debreczenben, abban a fene nagy városban. Hát azokkal szeretek ismer-

kedni. Mert amit az urak tudnak, azt én is tudom, ahogy ők gondolkoznak úgy én is gondolkozom, ahogy ők mulatnak, úgy én is mulatok, amit ők esznek, olyat én is eszem. De hogy mit tud, hogy gondolkozik, hogy beszél, hogy mulat, mit eszik a debreczeni talygás, a czivis, azt én nem tudom olyan apróra, sok részt a nagyjából sem. Pedig én azt nagyon szeretem tudni. Hát aztán azt teszem, hogy ott csatologok köztük, vagy leülök közéjük a mulató asztalukhoz és sokat tanulok tőlük. Ezért szeretek én olyan szabadjára lenni.”

Elmondhatná hozzá a költővel:

Azért engem a palotáknak
Czifasága hiába vár:
Nem aranyos kalitnak, a nyilt
Mezőnek zeng dalt a madár.

Természetes, hogy szereti a cigányságot is. Nem csak a muzsikókat értem, hanem az írókat, színészeket, művészeket. Czimboraországban van kisebb kaliberű tekecskével is. Beteg színészt, akitől az orvosok már lemondhattak, elvitte Koltóra s meggyógyította ő ezermesterségével: hasból beszélt, kést nyelt. Hát egyszer jó idő múlva jön egy pakk Komócsi Józsinak, éppen karácsonyi ajándéknak. Volt pedig abban a pakkban egy szék, melyet az ember levél kíséretében. A pakkot Teleki küldte, a levélben pedig ez volt: Ezt nyeld hát el, a ki angyalod van!

A legújabb kedélyű ember is kétszer olyan kedélyes lesz az ő társaságában. Hogy hasonlaltál élejek: másnak a kedélye lehet fényes ragyogó tükrök, hanem az övé olyan, mint a napsugár: rátűz a tükrökre s az üveg szikrárt szór.

Azután: nem egyhamar lehet valakiről annyi kalandot, mint katonáról annyi bravourt, mint emberről annyi nemesit, mint férfiról annyi lovagiast hallani, mint amennyi Teleki Sándor nevéhez van kötve.

S én már meglehetősen régen ösmerem az öreg urat (kedves Sándor bátyám: tartva a hámatam ezért az utolsó szóért), de én tőle soha egy igét sem hallottam ezekről, és hiába való dologba kezdenék én is, ha ezeket akarnám elmesélni: hova férnek velők?

Vagy irodalmi munkásságáról beszéljek, arról a közvetlenségről, arról a kedvességről? hogy elmondhassam róla a százszor ismételt frázist: „A styl az ember”; pedig nem volna éppen helyén kívül róla elmondani, talán senkire sem áll az egy, mint Telekire. Kár, hogy már előbb elmondták ezt a sentenziát. Teleki művei után kellett azt kitalálni, és nem is annyira szabálynak, mint kivételnek. Nem is írok én ezekről. En csak afféle hámozatlan faragást készítek ehhez a fotográfához.

Hiszen van-e, ki e nevet: Teleki nem ismeri? A ki nem ismeri s őt látja: száz közül száz megkérdezi, hogy ki az a szép hóféhér szakálu öreg ur? Mert sohase is lát az ember olyan feltűnő főt; az egészséges piros arcot olyan tömött fehér szakáll környezi, mint a leesett hó. Szinte szánakozva néz az ember arra a formás koponyára, hogy az meg majdnem a nyaka csigájáig aranyért sem bir egy szál haját felmutatni.

Arra is jót tud ő mondani. — Veszekedett dolga, hogy alkalmazkodik ez a sok légy! — boszankodtam én Debreczenben egy kávéházban, együtt reggelizvén Teleki Sándorral.

— Látod, buglyos mire jó a kopasz fej? az én felyemre nem mer az a légy szállani, mert azonnal elsiklik s betöri az orrát.

Ezt a fotográfát Teleki Sándor a napokban Degré Alajosnak, a lapokszerkesztőjének küldte, akivel régi honvédkori jóbarátok. A Degré „Visszaemlékezéseiben” is olvastam egyszer egy Teleki-fotográfáról. Volt pedig az elegáns alak, begyűrt kalappal, kis batyúvnl a hátán (vagy kezében), égő szivarral a szájában, aláírva: „Az én jövőm” Degré ezt a fotográfát meglátta valahol s nagyon szerete volna megismerni az eredetét. Pár nap múlva aztán be is robogott hozzá valaki, azzal kezdve megszólítását, hogy: „Kapok-e reggelt? mert nem akarok ám mindjárt elszaladni?” s csak azután mondta meg, hogy ő Teleki Sándor, s reggelire a nagy örömtől majd megették — egymást.

Mikor ezt a kérékes-kutas fotográfát Degré megkapta, azt kérdezi a szerkesztőségben: „Na fiúk! ki ír ehhez a képhez szöveget?”

En voltam a legfűgőbb a felelettel. Mint az egyszeri cigány a gazda kérdésére hogy „ki issza meg ezt a pohár jó bort?” — Akár én is!

Nem is adom 100 frtért, hogy ez a „jó bort” nekem juttot. A töbit szívesen átengedem mának. „Szólj már te is, bibas!”

Hanem gondolom, hogy ha gróf Tisza László meglátja ezt a fotográfát, s elgondolja a Teleki dolgait, hogy eltűnődik: „Uram-isten! hát aztán ez a Teleki ugyan mnek született grófnak?”

Szabó Endre.

Közgazdaság.

Vásári árak. Az 1884-ik év Nagy Bódog asszony országos vásárban. (Vége) — 100 kl. Lőszőr kurta 89 27—98 20, virág olaj tisztított 40—42, hamuszir 32, ökor szarv 40, timsó 14, szóda angol fehér 8 50, szappan 30, repace olaj tisztított 40—42, csipke keményítő finom 22, csipke keményítő közép 20, csipkekeményítő közönséges 16, ragasz finom vékony 100 kiló 38 frt.

100 liter olvasztott tehén vaj 1 frt. Szalonua zsir 58 kr. 1 liter szilva pálinka 6 68 kr. 1 ltr. szilva pálinka új 58 kr. 1 ltr. élet pálinka 36 kr. 1 ltr. 30 fokú szesz 44 kr. 1 ltr. tej 6—9 kr. 1 ltr. tejfel 36—44 kr. 1 ltr. szesz eczet 6—10 kr. 1 ltr. szinmért 1 frt 14 kr. 1 ltr. aszalt szilva 22 kr. 1 ltr. piaci liszt 5—6 kr. 1 ltr. kendermag olaj 38—40 kr. 1 ltr. vadrepece 38—40 kr. 1 ltr. petroleum 24 kr. 1 hekt. ltr. hegyi bor 6, 16 frt 24 kr. 1 zsák burgonya 80—130 kr. 1 pár tyuk 1 forint 1 frt 40 kr. 1 pár csirke 70 kr. — 1 frt 20 kr. 1 pár kappan 90 kr. — 1 frt 40 kr. 1 pár kövér lud 4 frt — 6 frt. 1 pár sovány lud 2 frt — 2 50. 1 pár púka 3 frt — 6 frt 1 pár kaesa 70 kr. — 1 frt 20 kr. 12 db tyuk tojás 30 kr.

Legújabb.

(„Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.)

Róma, aug. 19. Az olaszkirály Ferencz József császárkirályt táviratilag üdvözlé születésnapja alkalmából.

Berlin, aug. 19. Az osztrák-magyar monarchia uralkodójának születésnapja alkalmából a Babelsbergi kastélyban díszebéd volt, melyen Vilmos császár felköszönté Ferencz József, császárkirályt.

Budapest, aug. 19. Zichy Géza gróf a Lipóttrend lovagkeresztjével tüntettetett ki. A kormány rendeletet adott ki, melylyel a cholera behurcolásának megakadályozására a rongyok, ócska ruhák, f. h. árnyanmek, kötelék behozatalát átvitelét Olaszországból megtiltja.

VASUT.

Debreczenbe érkezik:

Budapestről	érk. éjél	3 ó. 45 p.
Szatmárról	d. u.	3 ó. 19 p.
"	d. e.	11 ó. 47 p.
"	este	8 ó. 30 p.
Kassáról	d. e.	11 ó. 15 p.
"	este	6 ó. 50 p.
Nyiregyházaról	éjél	11 ó. 39 p.

Debreczenből indul:

N.-Várad—B.-pest felé	d. e.	12 ó. 07 p.
"	este	8 ó. 50 p.
Szatmár felé	d. e.	4 ó. 32 p.
"	d. u.	3 ó. 49 p.
Kassa felé	d. e.	9 ó. 45 p.
"	d. u.	3 ó. 35 p.

Felölös szerkesztő és kiadó Iaptai János
Vértési Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyilt-tér.

IGÉR VÉNYEK.

Osztr. hitelintézeti sorsjegyre,
huzás szeptember 1.
főnyeremény 150,000.

4 1/2 frt. és bélyeg.

Osztr. vörös + sorsjegyek.
Huzás szeptember 1-én.
főnyeremény 100,000 frt.

Az ipar-egyesületi takarékos
és hitelintézetnél.

Orvosi tekintélyek által
vese, huygdara, köszvény és hólyag bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve.

Salvator

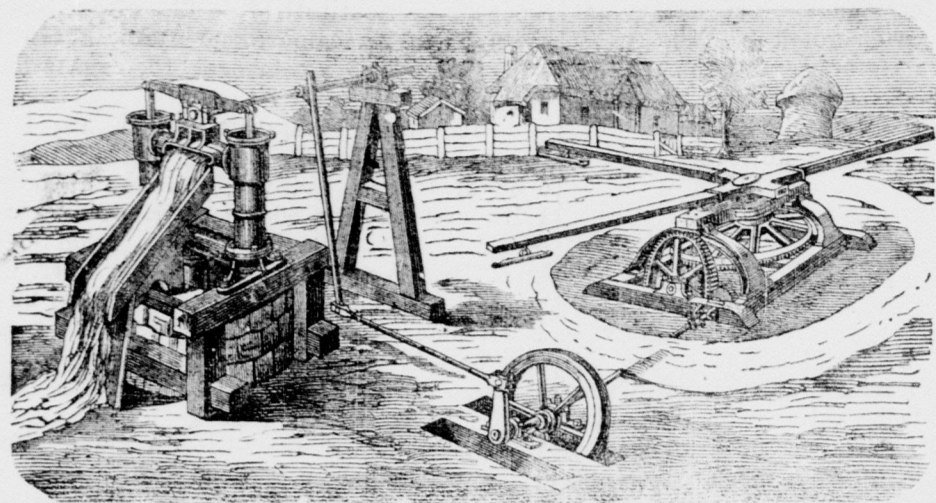
— egynyves vasmentes savanyúvíz —
szén-savú, lithium tartalmu forrás
Borral használva igen kellemes üdítő italt szolgáltat.
Kapható savanyú-terjedésekben s leg több gyógyszerboltban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.
Budapesten főraktár EDESKUTY L. úrnál.

* Az „Ország Világ” legújabb számból.

Alapított 1868-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang és ércöntődéje.
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet,

kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezeték berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részéről, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ- és MAGÁN-FÜRDŐK
felszerelésére

szagmentes ürszékék

felállítására és minden vízművi munkát gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmentesen küldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.

4315.
1884.

Árverési hirdetés.

Debreczeni sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a város tulajdonaihoz tartozó, s Belső-Guton levő Czeglédy József-féle 15 régi boglyás kaszálló a folyó 1884-ik évi Sz.-Mihály napjától 3 évre nyilvános árverés útján hasznobérbe fog adatni, s a végett határidőül ugyancsak a jelen évi szept. hó 2-ik napjának délelőtti 9 órája tűzött ki a városház nagytanácsstermében, a feltételek a számvevői hivatalban megtekinthetők lévén.

Debreczen 1884. augusztus 12.

A városi tanácstól.

Éremmel kitüntetve.

Linz | Bécs | Steier | Leitmeritz.

Elismert jó tűzbiztosító

Kaucuk-házfedélpépünket

mint szintén az új kaucuk házfedelek festésére s a régiak kijavítására szükséges

— KAUCUK HÁZFEDEL-LAKKOT —

Fekete és veres színekben ajánlunk jutányos szabott áron.

TELJES HÁZFEDELEZÉST

jótállás mellett felvállalunk.

Különösen figyelmeztetünk elszigetelő tábláinkra (Isolirplatten) melyek az alapépítés befedésére szolgálnak s a föld árjának felemelkedését elzárják. Árjegyzékeket, mintákat s költségi táblázatokat készségesen küldünk.

Posnansky és Strelitz

Bécs, I. Maximilianstrasse 13.

Berlin.

Köln.

Kopenhága.

Maria-celli

gyomor-cseppek;

jelése hatású gyógyszer a gyomor minden bántalmait ellen.

es felülmulhatatlan az étvágy-hiány, gyomor- gyengeség, rossz szaga lehellet, szelek, savanyu felbűfögés, kólika, gyomorhurut, gyomorgégés, hányás, hányinger, túlságos nyálkakepződés, sárgaság, undor és hányás főfájás (ha a gyomor- ból ered), gyomorgörgés, székszorulat, a gyomor- nak túlterheltsége étel és ital által, giliszták, lép- és májbetegség, aranyeres bántalmak ellen. —

Egy üvegcse ára használati utasítás- sal együtt 35 kr.

Kapható: Debreczenben Dr. Rothschildnek V. Emil Göttl Nándor, Tamássy gyógyszerész uraknál. Kun-Szt.-Márton Batha Zoltán gyógyszer- tartárban, valamint az osztr.-magyar birodalom minden nagyobb gyógyszer- tartárban és kereskedésében. Központi szétküldési raktár nagyban és kis- csinyben.

Brady Károly.

„az érzékeléshez” ezimzett gyógyszer- tartárban Kremsierben, Morvaországban.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
GAZDAGON FELSZERELT

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN, PIACZ, SIMONFFY-ház,

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors és diszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ívek, hivatalos nyomtatványok

MINDEN ALAKBAN.

ÜGYVÉDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK,

FALRAGASZOK, KÖRLEVELEK, GYASZJELENTÉSEK, LEVÉLFEJEK ÉS LEVÉLBORITÉKOK,

bábi meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb áron állittatnak ki.

VIDEKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.